

הרב מנחם מאיר ווייסמאנדל רב דקהל תורת חמ"ד נייטרא מאנסי נ.י.

בענין בודק וושמים בעופות אחר בדיקת השוחט

הנהוג להחמיר בשאר טריפות לענין מיעוט המצוי כ"ש וק"ו מרובה לענין שחיטה.

טבת תשע"א לפ"ק

פה מאנסי נ.י. יע"א

והשנית הוסיף מעכ"ת שאפילו נאמר שלא מוצאים אף עוף אחד שלא נשחט כהלכה, מ"מ הלא ההלכה קובעת (יו"ד סי' ס"ו כ"ה) השוחט צריך שיבדוק בסימנים אחר שחיטה אם נשחטו רובן וכו' ואם לא ראה שרובן שחוטין אסור, ודעת הש"ך שם לפסוק כהרמב"ם שהם נבילה מדאורייתא, משום דבהמה בחייה בחזקת איסור עומדת וצריך ראייה ודאית בשחיטה לידע במה הותרה כדי להוציאה מחזקת אינה זביחה, הרי לן שהידיעה והדעת שנשחט הוא המתרת את חזקת האינה זבוחה, וכיון ששוחט אחד שוחט כ"כ עופות ליום כפי סדרי השחיטות הגדולות כהיום, הרי לא יתכן שכל יום ויום ישם דעתו לשלוט במוחו כל יום ויום כל היום לד' שעות שלימות כדת וכראוי לראות בענין ובדעתו הסימנים של כל העופות ששוחט, כי אפילו אם לרגע קט דעתו אינו שולט במוחו כדי איכות על הסימנים שענינו רואות הרי דעת הקלוש הזה של זו הרגע אינו מספקת שתאמר עליו שתודע על ידו שנשחטה כראוי ושהוא המוציאה מידי חזקת אינה זבוחה, והאריך להביא סמוכים והוכחות לדבריו ממצאיאות החיים שכל דבר שנתרגל אדם בה הרבה מאוד עושהו כמצות אנשים מלומדה אין דעתו כראוי במה שענינו רואה ובמה שאזונו שומע וה"נ בזה, והנה כ"כ התוס' (ר"ה טז ע"ב) בשם הירושלמי א"ר מנא מחזיק אנא טיבו לרישיה דכי מטי למודים הוה כרע מגרמי, הרי דבדבר שאדם מורגל בה ביותר עושה מעשה וליבו ודעתו כל עימו.

וזה רק כפי סדרי השחיטות הגדולות ושנים האחרונות שהשוחטים עמוסים ביותר

שלום וישע רב לרום מע"כ הרה"ג המפורא

מוהר"ר שליט"א

אחרי דרך מבוא השלום כיאות וכנכון

אבקש סליחתו שמחמת טירדות שונות נתאחרתי עד הנה מלהשיב

הראוני מעכ"ת עלים לתרופה מגילה יפה בסידרו המסודר של השחיטה בהשגחתו דמר, והוא מלאכת מחשבת הנובע מנסיון רב שעמד על המחקר על השינויים המשמיעים של השחיטות הגדולות ושנים האחרונות, ואיזן ותיקן וס"ל למר שכמעט חיוב גמור הוא שיהי' עוד שני בודקי וושטות אחרי השחיטה, לבדוק שנית כל הסימנים של כל העופות בתחיבת גודל בנוסף לבדיקת השוחט בעצמו, ולא ח"ו להקל על השוחטים שיקילו ח"ו בבדיקה ע"י תחיבות גודל, אלא להוסיף בדיקה סימנים שנית למלאות החסרון הבא עקב שינוי מהות תפקידו של השוחט בשחיטות הגדולות.

(א) ומעכ"ת כתב שני טעמים בדבר, ראשית ממעשים המצויים אצלו בכל יום שלמרות בדיקת השוחט ע"י תחיבת גודל, מ"מ עוברים מיעוט עופות שלא נשחטו כהלכה, וליזל בתר רובא א"א בספק הנולד בשחיטה עצמה עד שתודע שנשחטה כהלכה ובמה הותרה, כמבואר בפוס' שציטט מעלתו, והוסיף לטעון לשיטת הראשונים בטעם הגאונים שהביא המחבר (סי' א' סעי' א) דצריכים בדיקה לכתחילה לשוחט אע"פ שרוב מצויין מומחים, משום דהוי מיעוט המצוי שאינם מומחזין (כמ"ש בביה"ג סק"ד) ולפי

גלותא מדוע לא אשגחי ביה וכפעיה דמי להו, ומפני חיבת דבריו לפני הנאמרים באמת ובצדק הנובעים ממחשבה רבה והגיון הנכון ויטב בעיני העתקתים לפי סיגנוני להביע תשואת חן חן לו שהעמדני על דבר אמת.

ואמנם אחרי שובי חשבתי דרכי ונחמתי, כי זמן רב התבוננתי על מקומי פה ואיננו כי בדקנו ביה בדין טובא מאז ועד עתה ולא מצאנו אף עוף אחד שנשחט שלא כהלכה, ואי לזאת יראתי לתקן דבר שהדעת מכרעת שתקנתו קלקלתו, שבו ברגע שיודע השוחט שיש בודק אחר וגם הוא בא אחריו, הרי במידה מה יטול מעל צאורו רגש אחריות של כל שוחט יר"ש לבדוק בכל חומרתו כהוגן שהרי עליו בלבד יסמוכו קהל האוכלים, וזאת האחריות מוטבע ומושקע בכל נימי נפשו כבר מעת ירד למלאכת הקודש למלאכת הזביחה והם הם הי"ג עיקרים שלו, וכדרכן של אילו הדברים שכיון שיש בידו די שב בהבודק השני אחריו וגם אנן הם המנטינן ליה שיבה מכשורא בהבודק השני הרי זאת אומרת לא מטילים חומר כל האחריות עליו בלעדי, ודין עצמו יהי הגרמא שלא ישים דעתו כהוגן לשפוט בטוהר שכלו היטב למה שענינו רואות, והנה הבודק השני הוא כבר אחרי שזרק העוף מידו וכנ"ל.

והנה בשו"ע (סי' א' ס"ח) ס"ל להמחבר שכל שלא הגיע לשיכרותו של לוט מותר לו לשחוט, והרמ"א אוסר אפילו לא הגיע לשיכרותו של לוט, משום דאבריו כבדים עליו ורגיל לבוא לידי דרסה, וכ"כ הש"ך סקל"ד, והט"ז סקי"ח החמיר יותר וכן כתב הב"י בשם רבינו יהודה גאון דרוב דרסות באים משיכרות וכ"כ הג"מ בשם בשם בה"ג ואם הגיע לשכרותו של לוט בל"ה אסור מטעם שוטה, ולא אישתמיט בשום מקום לומר מפני איכות דעת חלושה הרגיל אצל שיכור, ואפילו לשיטת המחבר שמותר לא הוזכר שצריך בודק סמנים אחריו, ואילך בדרכו של מר ליקח דוגמא ממציאות החיים ולהסיק ממנה ששוחט

להרבות עופות שחיטות ולזה הם מבוקשים וע"ז באים על שחרם, ועשייתם מוגבלת אך ורק לשחיטה ובדיקה בלבד, ונטול הוא מכל שאר טיפול בהעוף שקים להו להמשחטות בפועל שכיר זול, ודין גרמא שאינו יכול לרכז דעתו כל כך שעות כל היום בדי האיכות הדרוש על כל עוף ועוף ממש ששוחט כי כל רגע ורגע רואה מציאות אחד, ומע"כ אזר כגיבור חלציו להתמודד עם המציאות הזאת ולהודיעו לרבים ולא לחפות עליו ולתקנו ע"י שני הבודקי וושטות הנוספות, וראיה הביא לדבריו ממה שהצריכו הפוסקים הגהה בכתיבת ס"ת (הובאו דבריהם בשו"ת שבה"ל ח"ז סי' ב') וכולי האי כדאי ההוספה של שני בודקי וושטות שזהו תפקידם הבלעדי, ואם כי גם עמהם לכאורה יש חשש זה, מ"מ הרי הם רק תוספת, ולא חיישינן שדייקא באלו העופות שהי' חסר העירנות הראוי אצל השוחט יהי' גם אצל הבודקי וושטות השנית, ועוד כי אלו בודקי הושטות מלבד משכורתם מקבלים מתנה יפה על כל עוף שמוצאים פסול בשחיטה.

והנה כ"ת בודאי מסכים שאם ח"ו לא בדקו השוחטים עצמם בתחיבת גודל כהלכה לא הועיל כראוי בתקנת בדיקת בודקי וושטות, שהרי אחריות זה הבדיקה מוטלת על השוחט, ועוד שכתב הרמ"א בס"ב ויש לבדוק אחר זה קודם שיזרוק העוף מידו, ודעת הש"ך דהחשש היא שיתרחב מעצמו אח"כ בשעת פירכס, ועי' דר"ת (סק"ד) ויסה"ב (סק"ד) הגם שבדיעבד כשר אפילו אם בדקו אחר שזרוק מידו כשר, ותלויה על הליי"ן מיד אחרי השחיטה עדיף מזרקו כמבואר בדר"ת, מ"מ הרי בא רק לתקן להוסיף ולא לגרע, וע"כ כפל ושליש דבריו באופן שלא ניתן להסתפק, שאם ח"ו המצא תמצא שוחט שמוזלזל בבדיקת תחיבת גודל יסולק לאחת בלי התראה נוספת.

ומיראתו דמר הקודמת לחכמתו ורעוא דלימר מילתא דתתקבל תקנתו הזאת מתמרמר מר וצועק על רבנן די בארעא דישראל וארישי

כך פולטו, ומשום אידי דטריד למיפלט לא בלע, וכמ"ש המשב"ז (סק"א) וחז"ד (ביאורים סק"א) דכ"ע מודי דכל זמן שפולט דם לא בלע, ודלא כמ"ש בשפ"ד (סק"ו) אליבא האו"ה, וגם המאירי כתב כדברי האו"ה (חולין דף קיב עמוד א) שאע"פ שמותר למלוח אפי' אלף חתיכות זו על גב זו, ומ"מ ראוי לאדם להעמיד חתיכות בדרך שיהא הדם יכול לזוב מהן, ומשמע דלכתחלה לא אמרינן בזה מש"כ התוס' (חולין קי"ב ע"ב ד"ה דגים) והובא בב"י ונו"כ ובכל הפוס' ריש סי' ע' דמה שיש בגומא בחלק העליון של בשר התחתון שתחת בשר העליון במליחה הוא ציר ולא דם, וכמה פירושים נאמרו בדבר, או כיון שעשה כתיקון חז"ל אין להטריח יותר, ותמיד נשאר קצת לחלוחית, או כמ"ש המאירי שדם וציר מעין אחד הוא והתורה טומאתו והתורה טהרתו, ועכ"פ משמע דכבכ"פ הוא בדיעבד ומשריק שריק לא שייכי בדם כנוס במקום, וגם מה שבגומא הוא ציר ולא דם אמרינן רק בדיעבד לגומות קטנות שא"א בלעדן למלוח, או כמ"ש במנח"י (כלל י"ד ס"ק ט') שרק במעט דם אמרינן משריק שריק, אבל להלכה פשוט שלכתחלה יש להניחן באופן שיזוב יותר הדם.

בענין מיעוט המצוי

ג) במה שכתב מר לענין מיעוט המצוי לבדיקת הטריפות, שלא פותחים הרגלים של כל העופות ליראות הצומות הגדין, דבר שהנהיגו בה הרבה המהדרים והמדקדקים בא"י.

כבודו כתב ע"ז כמה טעמים א) משום שיטת הבית אפרים (והכנפ"י, ודלא כהמשכ"י והדע"ת) שאם גם אחרי הבדיקה ימצאו רק ספק טריפה או טריפה מטעם אין אנו בקיאים לא מחייב ב) דלפי פשטות הדברים לא הגיע שיעור שמוצאים למיעוט המצוי ג) דבדיקת פתיחת הרגלים אינה בדיקה יסודי, וסמיית עינים יש כאן בכל שחיטה גדולה, ואשר יש בזה אמרתי נחזור ונשנן פרק זה.

שמורגל בה הרבה בהבטה בעלמא בודקו כהוגן, ואדמיהו לנהג מכונית שמחשבתו משוטטת בכל ומ"מ נהג כשורה בלי אסון בעזה"ת וגם עוצר על אור אדום ולא שעוצר שחושב בכל מחשבתו ודעתו הערנות והבהיר ואומר הנה האדום הזה ויאמר אל תעבור בי, וכחץ ביד הגיבור בשדה הקרב אשר לא צריך לחשוב קודם שיורה, וכומ"כ בשוחט כרע מגרמי שאם לא יראה כל הסימנים נפלטו לחוץ יבדקו בידו לשער הרוב אחרי קריעתו העור סביב.

ואמרתי אשיחה עוד במה שכותב מר שבדידה מוצא מיעוט שאינו מצוי סימנים לא נשחטים כהלכה, הרי יכול מר להעמיד שני משגיחים הגונים ומומחים העומדים על הפקודים וצמודים יהי' במקום השחיטה עצמה להשגיח על השוחטים את מעשה השחיטה ואופן בדיקתם של הסימנים, ויסירו משם המיעוט שאינם מומחים שלא יהי' מצוים בין רוב המומחים, וגם לתאם קצב השחיטה לאור היכולות של השוחטים וירויח בזה לתקן הכל, ועוד ירויח בו שלשיה להסיר את הממונה מטעם המפעל העומד שם שבטבע הדברים הוא מטיל לחץ יתירה ובלתי רצויה על השוחטים.

אופן מליחת העופות הבלתי מבוקעים

ב) בביקורי אמרתי למעכ"ת שליט"א שלכתחלה בשעת שהעופות הבלתי מבוקעים מונחים במליחה שישודר על השולחן באופן שהראש כלפי מעלה והגב שעשו למטה יהי' מונח כלפי מטה ולא יהי' העוף מונח על שולחן המליחה לצדדים, והוא מטעם שכתב הרמ"א (סי' ע' ס"א) שנוהגין להחמיר לכתחלה שכל חתיכה שיש לה בית קיבול כגון דופן שלימה מהפקין אותה שזוב הדם, והוא מדברי האו"ה הארוך שער י' וכתב שם שהטעם שהוא בדיעבד שהרי א"א לומר משריק שריק שהרי יש דם בעין כנוס שם, והטעם שבדיעבד מותר משום טעם דכבלעו

מחויב ליתנה למומחה לבדוק, ורק לענין בדיקת הריאה של הגסות כיון דניתקנה בחומר מחויב דוקא לבדוק ע"י בקי - ומביא סעד לדבריו מדברי הרשב"א (בחולין דף ט' ע"ב) שהובא בפתיחה לסי' ל"ט מהפרמ"ג שכתב דבאמת היה מותר לאכול מבהמה מבית שחיטתה קודם שפתח אותה כיון דכעת עדיין אינו גלוי לפניו לא הוי מעלים עין מן האיסור, אלא שגבי בדיקת הריאה העושה כן פורץ גדרן של ראשונים וישראל קדושים אבל לאו משום העלמת עין מאיסור, וכן דייק ועולה מלשון הרשב"א שכתב טעם החיוב בדיקת ריאה שכיון שפותחה מיד יראה הסיכא ומיד תראה לעניים, ודוק מינייה שאם לא מיד תראה לעניים לא הוי חיוב בדיקה (זולת משום פורץ גדרן של ראשונים) ומיניה שבנוגע שאר טריפות אם הוא אינו מבחין בה מיד אינו מחויב ליתן למי שמבחין משום שלא יעלים עין מן האיסור, אלא שמי שעושה כן קדוש יאמר לו כמבואר בפוסקים שמביא הדר"ת (סי' ל"ט סק"א) אבל אין זה הלכה מעיקר שורת הדין.

ומבאר הדבר שהפרמ"ג בפתיחה (לסי' ל"ט ובשפ"ד סי' א' סק"ה) מקשה לדעת למה אין מחויבים לבדוק כל הח"י טריפות, הא קי"ל כל היכי דאיכא לברר מברנין, ותי' עפ"י המנחת יעקב (כלל נ"ט אות ח') דהכלל לחייב לברר לא נאמר במקום טירחא דבמקום טירחא לא אטרחוה רבנן, וחיליה מג' פסחים דף ד"ד ע"א ור"ן שם, דבעו מיניה מרב נחמן בר יצחק המשכיר בית לחבירו ב"ד וכו' דליתיה להאי דלשיוליה לאטרוחי להאי מאי, ומסיק דלא חייב לברר וחזקתו בדוק, הרי דאם איתא להאי דלשיוליה חייב לברר ולא מהני חזקה, והטעם משום דכל היכי דאפשר חייבים לברר בכל אופן, הרי דרק במקום טירחא לא חייבהו רבנן, וס"ל דהיינו הטעמא דלא חייב לבדוק אחרי ח"י טריפות, כלומר משום הטירחא, 1

הנה הגאון בעל קנה בושם בספרו ח"א יור"ד (סי' מ"ט) כותב שהעופות שיש להם השנוי הנראה לעין במקום טריפות צוה"ג חייבים לפתוח ולבדוק, שכיון שאתיילד ריעותא הרי חייב מדאורייתא לבדוק, כמבואר בש"ך (סי' קי"ט סקכ"ט) ורמ"א בשם הריב"ש, והטעם שכל שיש ריעותא יצאו מכלל הרוב, וכיון שלא נתברר אם רוב מאלו ריעותות כשירות אחרי הבדיקה או לאו, הרי חיוב בדיקתם הוא ספק דאורייתא [וע"י בדע"ת פתיחה להל' טריפות אות מ"ב שהכל לפי מה שהריעותא הוא] ואם נתערב בין אחרות הוי ניכר האיסור, ואמנם הבדיקה הוא רק לברר אם לא שלט הליקותא על הגידין עצמם, שאם כן הרי פסק הרמ"א שאין אנו בקיאים, אלא שכתבו הפוסקים שעכ"פ בקיאיין אנן לראות אם בכלל לא הגיע הריקבון להגיד עצמו, ואם עבר ולא בדק הרי הם אסורים אפילו בדיעבד.

ישנם עופות שהריעותא שלהם קטן ועדין וניכר רק למומחה מלומד, וסתם אנשים לא מכירים בהריעותא בכלל, וצריך ללמוד איך להכירם בשימת לב והבחנה מיוחדת, וס"ל שמי שאינו בקי בעצמו אסור לו לאכלם אלא אם יתנם למומחה לבדוק, וס"ל שמו"כ כיון דבעצם יש ריעותא הניכר אינם בכלל הרוב אפילו אם מי שאינו מומחה אינו מבחין בהם, והעובר הרי הוא מעלים עין מן האיסור כמו לגבי ריעותא הניכר לכל, ודומיא דריאה שכתב הרשב"א והובא בפרמ"ג בפתיחה להל' טריפות שטעם בדיקת ריאה הוא משום מעלים עין מן האיסור וה"י בנד"ד אמנם בדיעבד אינם אסורים, כיון שלמעשה לא הגיעו אלו הריעותות לשיעור של עשרה אחוז, ומבואר בדר"ת (סי' ל"ט סק"ג) בשם המשכנות יעקב דפחות אינו בכלל מיעוט המצוי, עת"ד.

בשו"ת מנח"י לאדמוח"ז וצ"ל (ח"ח סי' ס"ה) חלק עליו וכתב שאם היא אינו בקי אינו

1 וכלשון הפרמ"ג אפילו טירחא קל לא אטרוחיה רבנן, [וחילי' מש"ך סי' א' סק"ה אבל האיגר"מ דלהלן ס"ל דהמנח"י הקיל רק בטירחא גדולה]

טירחא, ליתא, אלא כל דלא חזינן ריעותא כלל אזלינן בתר רוב כשרים כמבואר ברשב"א הנ"ל בלי טעם משום טירחא.

ותמה עליו הדע"ת (בקנו' ראשית דעת פתיחה להל' טריפות אות מ"ג) שנעלם הימנו מנח"י ופרמ"ג הנ"ל שבהדיא כתבו בטירחא תלי' מילתא ובמקום טירחא לא אטרחו רבנן, ומה שכתב דלא הוי מעלים עין מן האיסור דסירכא אינה הוכחה על מחט, ליתא, דכיון דרואה סירכא ואינה בודקה הרי מעלים עין, ועוד דהוי מיעוט המצוי וצריך בדיקה. (ולא אם מבואר כונתו בקושיא דהוי מיעוט המצוי להקשות רק על מה שהתיר מטעם שכתב השו"מ דאינו נקרא מעלים עין, או גם על הגאונים מבפ"ב ואונגוואר שאם כן היה טירחא מה בכך הלא היה מיעוט המצוי)

וכתב במנח"י הנ"ל ליישב דעת השו"מ שס"ל כשיטת הב"א המובא בדע"ת שם שס"ל שמיעוט המצוי צריך להיות דוקא שזה הריעותא שמוצאים הוא ודאי טריפה, אבל אם המיעוט המצוי רק לספק טריפה לא מחייב בדיקה, וכיון שישנם סירכות שאינם עם מחט הרי כל סירכא רק ספק טריפה כי הסירכות עם המחט הם פחות ממיעוט המצוי, וא"ת יבדוק מטעם שלא יהי' העלמת עין וכל היכי דאיכא לברורי מברינן ויברר אם הסיכרא יש לו מחט, זה לא מחייב כי הבירור הזה כבר יש בה טירחא.

וזה יוצא לו גם ממה שהכריח הרשב"א דעת מורו הרב (רבינו יונה) שא"א לומר שטעם בדיקת הריאה משום מיעוט המצוי דא"כ הי' חייב לבדוק גם על הנקבים שלא הולידו סירכא, ואופן בדיקתם הי' ע"י נפיחה, וכתב הרשב"א בא"ד ואע"פ שיש סירכות שאינם מחמת נקב חששו לסירכות הבאות מחמת נקב, ול"ל להרשב"א ליכתוב פסקא זו באמצע שהכריח שבדיקת הריאה לאו מחמת מיעוט המצוי הוא, אלא כלומר שאילו הי' הרשב"א מתיר למעך ומשמש בסירכות ואם עברה היה ראה שזה תולדה מריר ולא מנקב,

גבי מיעוט שאינם מומחים ס"ל להמנחת יעקב שהם מיעוט שאינו מצוי, (וכן מדיוק מלשון רש"י חולין דף נ ע"ב דכתב וז"ל, ומיהו כל הנך טרפות אנן לא טרחינן למיבדקי בתרייהו דכל כמה דלא מישתכחן אזלינן בתר רובא הרי דדייק לא טרחינן למבדקי) מ"מ אם הוא לפנינו כיון שאינו טירחא חייבים לשואלו, ודלא כהריב"ש (סי' תצ"ח) המובא בדע"ת (סי' א' סק"ד) והגר"א (בסי' א סק"ד בגירסא ראשונה) בשם הרמב"ן דס"ל דמיעוט שאינם מומחים הוי מיעוט המצוי טובא, [והדע"ת בפתיחה לסי' ל"ט סק"א הביא התבו"ש בשם ראשונים דבמקום טירחא הוי כדיעבד] וע"ז כתב אדמוח"ז דהיינו טעמא דהרשב"א דמעיקר הדין היה מותר לאכול קודם מבית השחיטה קודם פתיחת הבהמה משום טירחא, וה"נ בנד"ד אינו מחויב לבדוק ע"י מומחה משום טירחא, דלחזור אחרי המומחה אינו טירחא פחותה מלחזור אחרי בעל הדירה.

ובשאלת גדולי אחרונים לענין אי יש חיוב לבדוק לסירכות מבית הכוסות לטרפש (עי' דרכ"ת סי' מ"א ס"ח סקע"ו) בשואל ומשיב (מה"ת ח"ב סי' לד) הביא הגאונים מבפ"ב ומאונגוואר שס"ל דכיון דהוי מיעוט המצוי, ואין טירחא לבדוק אחריהם שהרי בל"ה בודק משום סירכות ואין טירחא יותר לבדוק גם משום סירכות הללו ע"כ חייב לבדוק אחריהם, והשו"מ תמה עליהם, וכתב דמ"ש הגאון הנ"ל משום טירחא לא ראיתי מבואר, ואדרבה [ברשב"א] מבואר שאף אם אין טירחא לא מחויבים לבדוק, אלא היכי שניכר לעין ונמצא שמעלים עין מן האיסור, אבל גבי סירכא מן הטרפש לביה"כ לא הוי ניכר האיסור דנאמר דמעלים עין ממנו דאף אם יראה סירכא מאן יאמר דיש שם מחט האוסר, הרי גם בראותו הסירכא אינו רואה איסור דנאמר הוא מעלים עין הימנו, ורק רואה משהו שחייב לבדוק אם יש מחט, ועוד כתב שם דמה שהרב השואל כתב דהא דלא מחייבינן לבדוק אחרי ח"י טריפות הוא משום

לפי המשכ"י (סי' טז-יז) המובא להלכה בדרכ"ת (סי' לט סק"ג) ובדע"ת, דהמשכ"י אחרי שהחמיר נגד הב"א וכתב דמיעוט המצוי והוא בטבעו של עולם בררנו כשמלה ובראיות גמורות שדין גמור וחובה גמורה לבדוק אחריו לדברי הכל, וכמ"ש בש"ך (סי' פ"ד סק"ח) ואף אחרי ספק איסור חייב לבדוק, ואין מועיל בזה רובא וחזקה וס"ס לבטל חיוב הבדיקה של מיעוט המצוי, וכתב לחדש דדין חיוב בדיקה של מיעוט המצוי נובע ממשנה ובריי"ת, ושם מוכח שהוא עשר אחוז, דהיינו עשר למאה, ודלא כבעל יריבו שם הב"א (סי' ו' והריב"ש קצ"א) שס"ל ששיעור מיעוט המצוי הוא קרוב לחמשים אחוז, וכתב הגאון שליט"א דשיעור גדול של י' אחוז לא יתכן מכמה ראיות, וגם דעת לנכון ניקל דלהניח שיעור תקלות י' אחוז הוא מופרז על המידה.

אלא כתב, ששיעור מיעוט המצוי היינו שהופעת המיעוט ומציאותו הוא מצוי הרבה דכל רוב בהמות שבעולם ובכל מדינה ומדינה מוחזקים במיעוט טריפות מחמת סירות הריאה, ולעולם אין רוב כשירות בלי מיעוט טריפות, והמיעוט מלווה תמיד את הרוב בכל עת ובכל מקום, והוא הוכחה שזה טבעית מציאותו לגדל רוב כשירות ומיעוט טריפות ע"כ, וכיון שכן הרי טריפות צוה"ג היא מיעוט המצוי, אלא שחסר בשאר תנאי שצריך להיות בכל העולם, ולענין צוה"מ"ג גופא כתב שקשה מאוד הבדיקה וע"כ נשאר בזה כמ"ש הרמ"א לענין ושט שטוב שלא לבדוק משלבדוק ולסמוך אבקיאתינו.

והדפיס שם דברי תלמידו החביב השואל הגרמ"ש"ק שליט"א שכתב להסיק להלכה למעשה שעפ"מ שפסק רבו הגאון שליט"א שמיעוט המצוי הוא אף בפחות מעשרה אחוז א"כ חייב לבדוק הצומת הגידין בכל עוף ועוף, כיון שלפי דבריו נמצא שטריפות צומה"ג כן הוא מיעוט המצוי שיהיה טריפה ודאי, אף שאין רואים או מרגישים שום ריעותא מבחוץ, שהרי אם נולד ריעותא בזמן

וכשיטת הרמב"ם, הרי לא היה בסירות הריאה שלא כסדרן גם משום העלמת עין שהרי הסיכא אינו מראה על טריפה אבל כיון שהרשב"א ס"ל דכל סיכא אסורה מיומ"ש הרי כל סיכא שאתה רואה הרי אסורה, וא"כ הרי הוי מעלים עין מן האיסור כיון שהוא פתוח ומיד יראנה, משא"כ סיכא של טרפש לביה"כ אף שאתה רואה סיכא לא דוקא שזו אסורה שיתכן שאין מחט, וא"כ אין בזה משום העלמת עין.

אבל הדע"ת ס"ל כשיטת הפוסקים (משכ"י סי' י"ח) דמיעוט המצוי הכונה על הריעותא בלבד ולא הטריפות ע"כ מחייב לבדוק בסירות של הטרפש כיון דהריעותא הרי פתוחה לפניך והוי כמעלים עין ממנה ואין בה טירחא.

ומיניה שאיסור העלמת עין שכתב הרשב"א הוא גם מגדר כל היכי דאיכא לברורי מברין, ובאמת כ"כ להדיא במשכ"י (סי' יז בא"ד וגם מה שמקליין) שאיסור העלמת עין, וכל היכי דאיכא לברורי בדליכא טירחא, רוב מצוין אצל שחיטה מומחין ובדאיתא קמן שיליין ל', ובדיקת טיפת דם בביצה שביום חייב לבדוק לכתחלה ובלילה פטור, ובדיקת חמץ, ציצית וכו', שם אחד לכולם וכאמור שבמקום טירחא לא חיישינן, וכיון שהריעותות העדינים הניכרים רק למומחה אינם מיעוט המצוי, ואינם בגדר העלמת עין מן הריעותא עצמה, אין מחויב להביא למומחה מעיקר הלכה שהרי המומחה הוא בגדר דליתיה דלשיווליה, ונכון שמי שעושה כן קדוש יאמר לו אבל אינם מעיקר ההלכה, וכ"ש שאין מחויב לפתוח כל רגל ליראות אם יש נפסקה הגידין דגדר מיעוט המצוי אין בה וגם מעלים עין אין בה שהרי אינה פתוחה לפנינו.

והנה הגאון הגדול שבט הלוי שליט"א (בח"ד סי' פ"ד) הורה ג"כ דריעותא לא תלוי בהבחנת מומחה, אמנם שדא ב"י נגרא מצד אחר דחולק על שיעור מיעוט המצוי המקובל

"בדאפשר למיבדק אסור לאכול בלא בדיקה כיון דאפשר לעמוד עליו אבל היכא דא"א לעמוד עליו כמו נ"ד שכבר מת הרחש אחר ששה חדשים וא"א לבדוק אין לאסור הפרי אך ירחצו היטב לתקן מה דאפשר שאם יש עליו תולעים ומילווע"ן מתים יסורו אע"פ שאין זה תיקון גמור" דא"כ אפי' במילווע"ן חיים נמי טורח בדיקה זו למה ירחצו במים אע"כ אין זה תיקון בטוח ע"כ, ומה שהוקשה עוד דא"א בקיאים כ"כ הפוס' דבקיאים אגן אם לא שלט בכלל בהגידין, וכמו"כ מבואר בח"ס חולין ח' ב', שהיכי שא"א לבדוק מיעה"מ שרי, שהרי חלב שותים מטעם רוב כשירות אמנם מיעוט המצוי הוי.

עוד תפס מר עליו, א"כ איך מועיל הבדיקה לשני הגידים שאין יורדים עד הרגלים למטה, ואיך מועיל הבדיקה להגידין שמאחורי הרגלים, ומדמיהו למי שבודק רק אונה אחד בריאה להטעם משום מיעוט המצוי, דבריו תמוהים דפשוט דאם המציאות של המיעוט המצוי בטרפה הוא מוגבל במקום מסוים באבר בלבד דרק אותו מקום חייב בדיקה, וכמו בדקין או בהמסס שנסרך לטרפש, ושאיני ריאה דהמיעוט המצוי הוא על כל שטח הריאה.

ומידי דברי בו הנה הרשב"א דהבאתי לעיל מביא דעת מורו דאין טעם בדיקת הריאה משום נקב מספיק דא"כ יתחייב לבדוק משום שאר נקבים שאינם מעלים סירכא ג"כ, הנה הח"ס בחולין מביא תירוץ, שאלו הנקבים שאינם מעלים סירכא הם מיעוט שאינו מצוי, ולכאורה נחלקו באם כבר נתחייב בדיקה משום מיעוט המצוי, האם מספיק לבדוק באופן שאחר הבדיקה לא יהי' שיעור מיעוט המצוי או כיון שכבר נתחייב בדיקה חייב לבדוק כולו והדברים ארוכים ואכמ"ל אמנם נוגע הלכה למעשה להרבה דברים.

עוד כתב מכ"ת שהדעת (בריש סי' ל"ט) הכריע דמיעוט שאינו מצוי אין צריך לבדוק אף שאינו טירחא אם הוא רק ספק טריפה

מסוים ובמדינות מסוימות ראינו שגדולי האחרונים הסכימו שיש לעשות תקנה לחייב לבדוק כמש"כ הפוס' פעמים לאין ספור, ומש"כ מורו הגאון שליט"א שאם לא יכולים לברר עד תכליתה פטור מלבדוק מדברי הפוס' לא משמע כן, ובאמת קל לבדוק צוה"ג שהוא דבר הנראה לעיניים וקל מבדיקת ריאה, בהנחה שבדיקתו תהיה רק לראות אם בכלל יש חשש וריעותא, וכל ששלט הריעותא כל שהוא על הגידין נפסלו, וקורא תגר על האין עושין כן וטענה אחת בפניהם כיון שאין מחייבים אותם לבדוק באופן זה אינם רוצים להטריח עצמם בחינם, וכיון שהגאון שליט"א קבע דבריו בספרו הרי שסמך ידיו עליו ועל דבריו.

ומכ"ת תפס עליו, וכתב שלמרות הבדיקה שיעשה כמ"ש הגרמש"ק שליט"א עדיין ישארו הרבה עופות שיעבורו מבלי להכיר ולהרגיש הטרפות ומה בצע בבדיקתו שאינה שלימה, וא"כ טוב יותר להשאירו כמ"ש הגאון בעל שבה"ל בתשובתו העצמי, וטוב שלא לבדוק כלל אפילו שזה יהי' קולא.

וטענה זו אינו, שהגם שברור שבמיה"מ יש חיוב לבדוק כל אחד אחד כמבואר בסי' פ"ד (וש"ך סקכ"ח) אמנם כל בדיקה הנובע מדין מיעוט המצוי לא ברור שימצאו בפועל כל הריעותות וכל טריפה, כי כן כתב להדיא הש"ך (סי' פ"ד סקכ"ט) ע"מ שכתב בסי"ט עבר ובישל תוך י"ב חדש, בלא בדיקה, אם יכול לבדוק, בודק ואם לאו מותר, שמבואר שם דפירות שהם מיעוט המצוי מתולעים אם אינו יכול לבדוק מותר וכתב "ז"ל הרשב"א אם יכול לבדוק בודק ואם לאו יראה לי שמותר הא למה הדבר דומה לבא זאב ונטל בני מעיים של בהמה דמעמידים אותה בחזקת היתר (וכדלעיל סי' ל"ו ס"ה) וכו', וכך הוא הריאה גופא.

ובפת"ש שם הביא הח"ס ביור"ד (סי' ע"ז) שכתב וז"ל " ולפי"ז י"ל אפי' להמחמירין לבדוק לכתחילה (במילווע"ן שהביא מקילים) כתב אפילו בהא היינו

של עולם שצריך להיות בכל העולם אלא בטבעיית הדברים ולא מחמת מקרה שאירע כגון שהטריפו אותם וכמ"ש בדע"ת שם לענין מיעוט המצוי מחמת מעשה שעשו, ולא יתכן להעמיס כונתו בדברי הפוסקים שהביאו הדבר שמואל סי' ר"ס הראש וראשון שכתב להדיא שבדיקת שאר הטריפות חוץ מהריאה היכי דשכיחי הזיקא וריעותא הכל לפי המקומות והזמן חל על הבעלים חובה לבודקם ובכגון זה אין לדיין אלא מה שענינו רואות לתקן ולגדור במקום ההוא, ועד שהוא מתמה ואזיל על המשכ"י איך יתכן שיעור גדול כזה, על הב"א (והריב"ש קצ"א) הי' לו לתמוה על ששיעורם קרוב לחמשים אחוז, וקושיותיו על המשכ"י קל לתרצם, אלא שבא להורות דלא כהדר"ת והדע"ת ודעומיה שקבעו הלכה להחמיר כהמשכ"י ע"כ.

אמנם אחרי קידה חמש מאות מול גאון ותפארת ישראל סבא שליט"א, נראה דשיעור מחלוקת הב"א והמשכ"י אחרת, וכפי אשר מבוואר קצת למעלה, שמדברי הב"א והמשכ"י וגדולי האחרונים הנ"ל שפלפלו בדבריהם, נמצא שיש ג' אופנים שחז"ל גדרו וחיבו בדיקה ועליהם נחלקו א' כשאין ריעותא כלל ומיעוט המצוי ג"כ ליתא, מ"מ לדברי המנחת יעקב ופרמ"ג הנ"ל ובעיקבותיהם הלך המשכ"י יש חיוב בדיקה, אמנם זה רק כשאין טירחא, וכנ"ל לדברי הפרמ"ג אפילו טירחא קלה, וזהו טעמא דרומאש"מ ומשכיר בית דלכתחלה יש לשואלם, והיינו טעמא דבצים ביום לבודקם, וציצית וכו' ואמנם לדברי הב"א ודעימי' כיון שיש חזקת היתר אין חיוב בדיקה, כי סומכים על החזקות וכו' (ואולי ס"ל שאין אפילו משום העלמת עין בכה"ג).

ב) כשנמצא בסביבה גדולה הרבה ממין טריפות מין מסויים, והוא גלוי לעין, הנה לדברי המשכ"י ודעימי' הרבה גדולי אחרונים, יש להדיין לגדור ולתקן חיוב בדיקה אבל ובכגון זה "אין לדיין אלא מה שענינו רואות לתקן ולגדור במקום ההוא", וראשון הוא

וכשיטת הכנפ"י והב"א, והנה בהכרח א"א לומר שזה מסקנתו שהרי כנ"ל בפתיחתו להל' טריפות מקשה על השו"מ שחלק על הגאונים מפ"ב ואונגוואר שכתבו שבמקום שאין טירחא חייב לבדוק, ותמה עליהם השו"מ דלא נמצא, ועליו תמה הדע"ת ממנח"י ופרמ"ג הנ"ל, הרי דס"ל להדיא דמקום שאין מיעוט המצוי מורה דבאין טירחא חייב לבדוק, והתם נמי הוי מיעוט המצוי ספק טריפה, וכ"כ בעוד כמה מקומות.

והנה לעיקר דברי השבה"ל כבר איתמר כבי מדרשא לתמוה על השיעור קטן שקבע, ובפרט לפי הכרעת תלמידו שהדפיס שם, שיש בכל מקום בכל זמן ובכל מדינה עכ"פ טריפה אחד מלווה אלפי כשרים אם יבדקו כל אבר, ורחוק לומר שאחד יחייב בדיקה לעדר של חמש מאות בהמות ועוף אחד יחייב כלוב של חמש אלפים.

אלא שנראה שרק להורות למעשה בא ומי כחכם ויודע פשר, שבאמת דעת הב"א שם שאין מדמין טריפות לטריפות לענין מיעוט המצוי והיכי דלא איתמר לא איתמר, ויש עוד צדדים בפוסקים להקל במיה"מ כמו בטירחא וכנ"ל, ובהספ"מ וכמו שהביאם שם, ומכל אלו הצדדים בא לו ששייר ג' תנאים האחד שצריך להיות בטבע הבריאה של זה ולא מחמת מקרה, וזה נלקח מתורתו של המשכ"י עצמו כמ"ש כמה פעמים מיעוט המצוי והוא בטבעו של עולם, השנית שצריך להיות זה המיעוט המצוי בכל מקום בעולם והשלישית בכל זמן ובכל תקופת השנה, ואם אמנם חסר אחד מאלו רק ראוי לתקן תקנה אם הוא עכ"פ מיעוט המצוי ולא מסתברא לי' כלל כדברי המשכ"י שעד עשר אחוז לא יחוש.

כי לא בהעלם ממנו מש"כ הדרת"ש (סי' ל"ט סק"ג) בשם מנהז"ב (כלל כ"ח קובץ ס"ג עשרון סק"ו) דאין להחמיר למיעוט המצוי אא"כ נמצא כן בסביבה גדולה אבל עיר אחד ומקום אחד לא נקרא מיעוט המצוי, אבל לא בעי כל מקום ומקום, ואין במשמעות טבעו

ספק טריפות, או אם יש חזקת היתר אין לגזור בזה לבדוק.

ג) ואם הגיע לשיעור גבוה - דהיינו לדעת המשכ"י " אחוז - אז להמשכ"י יש חיוב מעיקרא דינא מדרבנן לבדוק דמוכח מחכז"ל דבשיעור גבוה כזו כבר גזרו, ואפילו לא נראית הריעותא כלל, ואפילו רק ספק טריפה וחל החיוב על כלל ישראל כולו מבלי צורך שיגזור הדיין ובכל העולם שעתו ומקומו גזור ואומר מחכז"ל, והבשר נאסר בכל העולם אם לא נבדק כי אין זה תלוי בב"ד ובדיין לגזור, ולדעת הב"א שיעורו קרוב לחמשים אחוז, אבל רק בודאי טריפות ולא בספק.

וזה הביאור למה במיעוט שאינם מומחים בדליתא לפנינו מותר והסכמת הש"ך (סק"ה) דלא כהרב"ן דלא צריך אפילו למירדף אבתרייהו וכמו גם משכיר בית ב"ד, ולא שס"ל להמשכ"י שיש " אחוז ויותר שוחטים לא מומחים ולא חייב טירחא אפילו קלה שהרי לא גלוי הריעותא, אף שיתכן שהם מיעוט המצוי וכנ"ל.

והנה דומה לנידון צומה"ג יש אצלנו בבדיקת הדקין בעופות שנוהגים לבדוק הדקין של העופות הגם שאחוז קטן מאוד נמצא ריעותות ואחוז קטן מזה הוא ממש טריפה, ומ"מ כבר נוהגים כן, ואחוז טריפה בזה הוא פחות מטריפות הנמצאים אצל הריאות של העופות וצוה"ג בא"י, וכבר הורה זקן הגאון איגר"מ (ח"א סי" י"ט) שישאל חייב לעמוד שם בעת שהגוי פותח העופות לבדוק הדקין דאל"ה הוי מעלים עין מן האיסור כיון שאין בזה שום טירחא כ"כ וכשיטת המנח"י, וס"ל שזה אפילו כשיטת הב"א, וכיון שהוא מזומן ליראותו כשיטת הרשב"א בלי טירחא, ומוכח שלמד בפשטות כדברינו הנ"ל שכתב להדיא אף שיש בה טירחא אך הטירחא הוא קטנה, הרי שמדד טירחא קטנה להמצוי אבל לכה"פ בנידון של הצוה"ג לא שייך העלמת עין, אם לא שנאמר שדבר הידוע דינו כדבר גלוי.

ונראה להוסיף עוד טעם לשבח

הדבר שמואל שכתב "היכי דשכיחי הזיקא וריעותא הכל לפי המקומות והזמן חל על הבעלים חובה לבדוקם ובכגון זה אין לדיין אלא מה שעיניו רואות לתקן ולגזור במקום ההוא" שדבריו מועתקים בגדולי האחרונים הפוסקים ושממנו למדו חיוב בדיקה במיעוט המצוי כזו, וכלומר הדיין ישער החשש הטיפות המצוי מול הטירחא לבדוק, וגם ישער ההפסד מרובה של הבעלי חיים אם אמנם שייכים לישראל, והצורך להקל או חשש הטיפות, וכשרואה לנכון חייב לגזור לתקן הגדר ואז יש חיוב לבעלים חיוב לבדוק, ואחרי התקנה הוא חיוב גמור לבדוק מדין מיעוט המצוי הנגזר לפי שעתו ומקומו, - והעובר הרי הוא מעלים עין מאיסור, ודין זה יוצא לו מדברי רבו של הרשב"א שאף שאין טעם בדיקת הריאה מיעוט המצוי מספקת אבל משום העלמת עין יש בו, כל זה בהתחשב הטירחא לעומת החשש, ועי' דר"ת (סק"ג) ולבושי שרד (סק"ג) שס"ל שגם בשאר טריפות מיעוט המצוי שגזרו עליהם אפילו בדיעבד אסורים ודלא כהמק"מ שס"ל שכן רק בריאה, ובכה"ג מותר לאכול בשר למי שבא במקום שגזרו משום מיעה"מ להחמיר לבדוק סירכת הביה"כ לטרפוש למקום שלא גזרו, כמבואר בדר"ת שם (סק"ג בשם הד"ח) כיון שזה תלוי בעיני הדיין במקום ההוא, והוא מיעה"מ הנגזר לבדוק, וס"ל במקום המחמירים שהגם שטירחא יש בה לבדוק, אבל לא נחשב די טירחא לעומת האחוז טריפות שנמצא, וכיון שהוא גלוי וע"כ יש בה גם משום העלמת עין, ובמקום שלא גזרו מטעמיהם וכנ"ל מותר לכל אדם אף למי שבא במקום שגזרו, והנה גם לדעת הב"א יש לגזור גדר במקום ריעותא המצוי לפי ראות עין המורה, אבל אין לדמות מטריפה אחת לחברתה אלא בכל מקום עצמו ובכל טריפות עצמה לשקול כפי הצורך וכל זמן שעדיין לא גזר אין להחמיר מחמת שאנו מדמין למציאות אחרת, אמנם אם מה שרואים גלוי הוא רק

להט"ז אפילו משדה גדולה, והתולעים לא נפלו לשם מעלמא אלא שהם כנימה כלומר שנתהוה מהירקות הרי הוחזקו בתולעים, וא"כ עכ"פ אם נכון הידיעה המעמדית שכל טריפות צוה"ג כולם נובעים ממין מחלה אחד שנטרפו, א"כ אם נמצאו ג' טריפות ממשק אחד (והמנח"י כלל מ"ו סק"ט ס"ל שג' פעמים מציאת תולעים בעיני, וכלשון המחבר בסי' פ"ד, ולא ג' תולעים בפעם אחת כלשון המחבר בסי' ק', והדר"ת (סקקמ"ט) הביא דבר זה בשם זכרון יוסף וחלק עליו) הרי הוחזק כולם וכולם חייבים בבדיקה יסודית כראוי בלי שיחטיא המטרה, (ולא תוכל לומר שאילו עם הריעותות הנזכרים מבחוץ לא מצטרפים לג', כי אילו שנמצאו טריפות עם הריעותא ואילו שהם טריפות בלי הריעותא הינם מציאות אחד) הגם שלא מצינו בדומה לזה בפוסקים לענין טריפות שיהי' איזור או משק מוחזק בטריפות, ולא מצינו יותר ממייעוט המצוי לענין טריפות, וגם שהמנחת יעקב (כלל מ"ו סק"ל) ס"ל דהכל תלוי לפי גודל הקדירה, ובקדירה גדולה אסורה בג' ובקדירה קטנה אסורה בב', וא"כ בקדירה גדולה עד מאוד צריך ד' וא"כ בשדה גדולה צריך הרבה יותר מג' דהיינו יחסית לג' שבקדירה גדולה, וא"כ במשק צריכים ג"כ הרבה יותר, אבל עכ"פ הוא טעם נוסף למנהג ותיקין הזה בארצה"ק לבדוק כל צוה"ג של כל עוף, אחרי שכבר הורו הדיינים בא"י בהסכמת פוסה"ד שליט"א לתקן ולגדור ושלפי העת והזמן שם אין הטירחא וההפסד בבדיקת צומה"ג מספקת לפטור הבדיקה, כי שכחי הזיקא וריעותא ומיעוטן די ויותר מצוי, וגם שהשומר נפשו ובודקם קדוש יאמר לו.

להמחמירים, שהרי מבואר בסי' פ"ד (סעיף י'), ובסי' ק' (ס"ד) שבמצא ג' תולעים בקדירה הוחזקו בתולעים, וחמור מהדרכן להתלע שהיא מייעוט המצוי שבדיעבד מותרים הירקות שנתבשלו, ואילו במצא ג' תולעים אפילו בדיעבד אסורים הירקות שנשבשלו וכיון שא"א לבדוקם אחר הבישול אסורים משום דהוחזקו כבר, ומקורו הוא תשובת הרשב"א, והנה מט"ז ומש"ך יוצא דלאו דוקא קדירה ואפילו אוצר גדול הוחזק באיסור אם נמצאו ג' תולעים, דכתבו שה"ה אם לקחו ג' אנשים מאדם אחד דהוחזק כל אותו קמח או פירות יבשים של המוכר בתולעים מאחר דנמצא ג' פעמים תולעים בהם וכן משמע מביה"ג (סי' ק' סק"כ) והנה בט"ז (סקי"ז) כתב דזה דוקא בכנימה שנמצא בירקות שנולדו שם מעצמם והילכך אם מצא בה ג' הרי מוכח שלא לא בדק היטב דכולם הוי אותו מין, אבל אם מצא בה תולעים שנפלו מעלמא לא הוחזקו בתולעים, וכ"כ המג"א (סי' תס"ז סקי"ב, ובסי' תס"ה סק"ה) והח"י חולק, ובפת"ש (סי' פ"ד סק"ז) הביא מספר מקום שמואל להסביר דברי המהרש"ל והט"ז ומג"א דתולעים של כנימה נאסר כל אותו מין משא"כ תולעים שנפלו מעלמא לא נאסר אלא זה הקדירה, ואמנם המק"ח ס"ל לגמרי כט"ז ומג"א ודלא כח"י, והכל תלוי כל שיש סברה לומר שאותי סיבה שיש ג' תולעים הללו ישנם עוד תולעים כי סיבה אחת לכולם, והנה מה"ט אסר המהרש"ל את הכמהין ופטירות דהוחזקו כולם בכנימה וא"א לבדוקם, ורובי האוסרים מיני ירקות שונים כגון בוב"ל ואיספאניק כמובא בר"ת מטעם שהוחזקו ולא שייכי בבדיקה, ועכ"פ מבואר שאם מצאו ג' תולעים